

EXPUNERE DE MOTIVE

În contextul continuării reformei în sistemul judiciar propriu statului de drept și ținând seama de imperativul promovării principiilor ce guvernează activitatea de înlăptuire a justiției în procesul civil, se propun unele modificări și completări ale dispozițiilor Codului de procedură civilă prin care se preconizează, în principal, asigurarea celerității în soluționarea acestui proces, sporirea și modernizarea mijloacelor procesuale de realizare a drepturilor deduse judecătii, exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor procesuale ale părților, în condițiile legii, precum și sancționarea corespunzătoare a abuzului de drept și a tendințelor de tergiversare a judecătii.

În ce privește reglementarea competenței materiale, se propune consacrarea regulii potrivit căreia tribunalul va judeca în primă instanță toate procesele și cererile în materie comercială, procesele și cererile care au ca obiect drepturile reale imobiliare, precum și cele al căror obiect are o valoare de peste 500 milioane lei.

Se apreciază că aceste categorii de cauze, care de multe ori ridică probleme de drept complexe, vor fi soluționate în fond, într-un termen mai scurt și de către judecători cu mai mare experiență din cadrul secțiilor specializate ale tribunalelor.

Hotărârile pronunțate de tribunale vor fi susceptibile de a fi atacate cu recurs la Curtea Supremă de Justiție, ceea ce este de natură să conducă și la o practică unitară, promovată de instanța supremă, în aplicarea dispozițiilor legale în materie.

Prin modificarea actualelor dispoziții privind atribuțiile procurorului în procesul civil se urmărește consacrarea legislativă a soluției stabilite de Curtea Constituțională în acest domeniu în conformitate cu dispozițiile art. 130 din Constituție. Potrivit acestor dispoziții, proiectul prevede creșterea rolului Ministerului Public în procesul civil prin aceea că acesta are dreptul de a porni

acțiunile civile și de a cere și punerea în executare a hotărârilor judecătorești, în cauzele privind realizarea drepturilor minorilor, ale celor puși sub interdicție sau în alte cazuri prevăzute de lege. De asemenea, în ce privește contribuția Ministerului Public în ocrotirea intereselor de ordin general, în proiect se propune abilitarea acestui organ de a pune concluzii în orice proces civil, în cazul în care apreciază că este necesar pentru apărarea ordinii de drept, a drepturilor și libertăților cetățenilor.

Pentru a se contura cadrul procesului încă de la prima zi de înfățișare și a se evita, pe cât posibil, amânările ulterioare, s-au introdus reglementări de rigoare atât pentru sesizarea instanței printr-o cerere de chemare în judecată care să întrunească toate cerințele legii, cât și prin stabilirea obligației părții adverse de a prezenta instanței o replică corespunzătoare prin depunerea la instanță, în termen util, a unei întâmpinări. Astfel, desfășurarea procesului debutează în condițiile unui echilibru procesual realizat prin cunoașterea pretențiilor și mijloacelor de apărare ce se invocă de ambele părți în susținerile lor.

Au fost reconsiderate și completate dispozițiile de principiu privind atât obligația părților de a-și exercita cu bună-credință drepturile procesuale, urmând ca, în caz contrar, să suporte sancțiunile prevăzute de lege, cât și îndatorirea judecătorului de a da ajutor activ părților prin lamuriri în ce privește drepturile și obligațiile procesuale ce le revin, în cazul în care acestea nu sunt asistate ori reprezentate de avocat.

O premieră în dreptul nostru procesual civil este propunerea de a se adopta reglementarea privind cercetarea procesului în cazul administrării probelor de către avocați. Părțile interesate în stabilirea, în termen cât mai scurt și cu bună-credință, a situației de fapt reale, vor avea posibilitatea legală să realizeze administrarea probelor prin avocații lor, sub controlul operativ al instanței ori de câte ori este cazul. Înainte de a începe administrarea probelor în aceste condiții, instanța va fi obligată să cerceteze cauza sub toate aspectele care ar pune problema participării și a altor persoane în proces ori care ar face inutilă continuarea judecății și implicit administrarea de probe.

Această procedură urmează a se desfășura conform unui program încuviințat de instanță, în care sunt fixate și termene pentru administrarea probelor, ținându-se seamă de volumul și complexitatea acestora.

Astfel, se crează posibilitatea ca, îndată ce probele au fost administrate în modul arătat, instanța să treacă direct la dezbaterile în fond a procesului. Când instanța consideră necesar, va putea procedea însăși la administrarea nemijlocită a uneia sau a tuturor probelor, aplicând însă în acest caz o procedură proprie cazurilor urgente.

În conformitate cu prevederile Constituției privind adoptarea și aplicarea ca norme juridice interne a prevederilor pactelor și tratatelor la care România este parte, proiectul admite ca pe calea recursului în anulare să poată fi atacate hotărârile judecătorești irevocabile ale instanțelor române în cazurile în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că prin aceste hotărâri s-au adus încălcări ale drepturilor ori libertăților fundamentale.

Urmare numeroaselor semnalări referitoare la hotărârile judecătorești irevocabile ce conțin soluții contrare legii, s-a propus ca astfel de hotărâri, date de judecătorii, tribunale și curți de apel să poată fi atacate cu recurs în anulare în cazul în care se constată că prin aceste hotărâri s-au adus încălcări esențiale ale legii, ce au determinat soluționarea greșită în fond a cauzelor.

Ținându-se seamă de cerințele dezvoltării relațiilor economice specifice economiei de piață, care impun și soluționarea cu promptitudine a litigiilor în materie comercială, proiectul propune adoptarea unei proceduri speciale în această materie, care asigură judecarea cu maximum de rapiditate, dat fiind faptul că procedura în discuție, între altele, prevede obligativitatea încercării concilierii părților, reprezentarea acestora prin avocat sau consilier juridic și, după prima zi de înfățișare, desfășurarea în continuare a procesului, cu termene scurte, date în cunoștința părților.

Dintre alte propuneri ale proiectului ce au în vedere ridicarea calității actului de justiție și, în special, promovarea celerității în soluționarea proceselor civile, pot fi amintite cele privind noua reglementare a comunicării actelor de procedură, de regulă, prin salariați ai instanțelor, abilitarea judecătorului de a încuviința, încă de la primirea cererii de chemare în judecată, măsuri pentru administrarea probelor, măsuri asiguratorii și alte măsuri prevăzute de lege,

suspendarea judecării cererii de chemare în judecată în toate cazurile în care reclamantul nu respectă obligațiile procesuale stabilite de lege ori de instanță, sancționarea cu amendă a celor ce nu comunică înscrisurile sau relațiile solicitate de instanță, posibilitatea completării hotărârii judecătorești în cazurile în care instanța a omis să se pronunțe asupra unui capăt de cerere, perfecționarea reglementărilor referitoare la asigurarea drepturilor deduse judecății la împărțirea judiciară a bunurilor proprietate comună, la soluționarea cererilor prin ordonanță președințială ș.a.

În fine, proiectul de lege conține o reglementare nouă, mult simplificată, pentru întreaga materie a procedurii executării silite a obligațiilor stabilite prin hotărârile instanțelor judecătorești sau alte titluri executorii recunoscute de lege. Toate formele de executare silită ar urma să fie aduse la îndeplinire de către executorii judecătorești, în mod operativ, în baza cererii creditorului urmăritor. Atât cererea cât și actele de executare anume prevăzute de lege sunt supuse încuviințării prealabile de către instanța judecătorească. De asemenea, părțile interesate au posibilitatea să conteste în fața instanței orice act de executare considerat contrar legii.

Față de cele prezentate mai sus, a fost întocmit proiectul de lege alăturat, pe care îl supunem PARLAMENTULUI spre adoptare.

PRIM-MINISTRU,
Gheorghe Asilă

